

ครัวเรือนไทยยุคน้ำมันแพง

พรายพล คู่มทรัพย์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในยุคสมัยที่น้ำมันราคาดีดราคาไม่ต่ำกว่า 30 บาท คนไทยทุกคนคงเรียนรู้แล้วว่าภาวะข้าวของแพงทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ยากลำบากขึ้นและต้องปรับตัวอย่างไร ตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพลังงานที่ใช้ในครัวเรือนทั่วประเทศ ผลการสำรวจแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้พลังงานที่น่าสนใจในช่วงเวลาที่ราคาน้ำมันแพงขึ้น

เราขออนุผลการสำรวจช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 คือตั้งแต่ปี 2541 ถึงปี 2547 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่มีการเผยแพร่ข้อมูล สรุปผลได้ในตารางข้างล่างนี้

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพลังงานที่ใช้ในครัวเรือนไทย โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน (หน่วย: บาท)	2541	2543	2545	2547
น้ำมันเบนซินธรรมดา	155	166	254	279
น้ำมันเบนซินพิเศษ	130	169	125	156
น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	119	128	147	178
ก๊าซใช้หุงต้ม	56	45	50	56
ไฟฟ้า	256	256	300	333
ฟืนและถ่านไม้	41	32	30	35
ผลิตภัณฑ์พลังงานอื่นๆ	37	31	26	28
ค่าใช้จ่ายพลังงานทั้งหมด	793	826	932	1,066
ค่าใช้จ่ายทั้งหมด	10,389	9,848	10,889	12,297
ค่าใช้จ่ายพลังงานเป็น %ของจ่ายทั้งหมด	7.6%	8.4%	8.6%	8.7%

ตัวเลขจากการสำรวจชี้ให้เห็นว่า โดยเฉลี่ยทั่วประเทศ ครัวเรือนแต่ละรายใช้จ่ายด้านพลังงานเดือนละเกือบ 800 บาทในปี 2541 และเพิ่มต่อเนื่องมาเป็นประมาณ 1,000 บาทในปี 2547 คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 8 – 9 ของรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือน โดยสัดส่วนนี้มีแนวโน้มสูงขึ้น

ครัวเรือนไทยมีรายจ่ายด้านพลังงานกว่าครึ่งหนึ่งไปในการซื้อผลิตภัณฑ์น้ำมันต่างๆ รวมถึงก๊าซหุงต้มด้วย และใช้จ่ายด้านพลังงานประมาณหนึ่งในสามเพื่อซื้อไฟฟ้า พลังงานชนิดอื่นๆที่ใช้ในครัวเรือนคือ ฟืน ถ่านไม้ น้ำมันก๊าด และน้ำมันหล่อลื่น

ที่น่าสนใจคือจำนวนเงินค่าใช้จ่ายและปริมาณพลังงานที่เปลี่ยนไปเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงของราคาขายปลีกพลังงานในช่วงเดียวกัน ซึ่งมีรายละเอียดแสดงในตารางข้างล่างนี้

ราคาขายปลีกของพลังงานที่ใช้ในครัวเรือนไทย		2541	2543	2545	2547
(บาท/ลิตร)	น้ำมันเบนซินธรรมดา	11.15	14.69	14.29	18.26
(บาท/ลิตร)	น้ำมันเบนซินพิเศษ	11.81	15.63	15.29	19.05
(บาท/ลิตร)	น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	9.17	12.95	13.12	14.59
(บาท/กก.)	ก๊าซใช้หุงต้ม	12.70	10.70	13.60	16.48
(บาท/หน่วย)	ไฟฟ้า	1.97	2.40	2.73	2.81

จะเห็นได้ว่า ในช่วงปี 2541 – 2547 ราคาขายปลีกพลังงานส่วนใหญ่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและสะท้อนราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่แพงขึ้น ในขณะเดียวกัน ครัวเรือนก็มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นสำหรับพลังงานเกือบทุกชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไฟฟ้า น้ำมันเบนซินธรรมดา และน้ำมันดีเซล ค่าถามต่อไปคือราคาที่แพงขึ้นทำให้ครัวเรือนใช้พลังงานเหล่านี้ในปริมาณที่น้อยลงหรือไม่ พุดง่ายๆ คือประหยัดพลังงานหรือไม่ ตารางต่อไปนี้แสดงปริมาณการใช้พลังงานที่เปลี่ยนไป

ปริมาณของพลังงานที่ใช้ในครัวเรือนไทย โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน		2541	2543	2545	2547
(ลิตร)	น้ำมันเบนซินธรรมดา	13.94	11.28	17.77	15.31
(ลิตร)	น้ำมันเบนซินพิเศษ	11.03	10.79	8.17	8.20
(ลิตร)	น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	12.94	9.88	11.20	12.21
(กก.)	ก๊าซใช้หุงต้ม	4.42	4.25	3.64	3.42
(kwh)	ไฟฟ้า	129.51	106.60	110.18	118.52

